

ni vitalnost notacije, poetični diskurs, ki si prizadeva, da bi se preoblikoval v nenehno zapisovanje misli in občutij. Tak je primer Nika Grafenauerja, pesnika subtilnega intelekta in z močno poudarjeno liriko.

Plod nadaljnjega zanimanja naših založb za slovensko literaturo je naj-novejša zbirka poezije *Jetnik telesa* (Prizonier al corpului) Cirila Zlobca. Prevajalca Zlobčeve poezije sta Štefan Augustin Doinaş in Petre Ȇrdu; prvi je tudi napisal predgovor, drugi pa sklepno besedo. Imeni prevajalcev jamčita, da je slovenski tekst kar najboljše prepesnjen v naš jezik. Zlobec je zanimiv literarni pojav tudi zato, ker z enako lahkoto piše v slovenskem in italijanskem jeziku. Rodil se je na meji dveh jezikov, v bližini Trsta, in je tipičen predstavnik tistega srednje-evropskega intelekta, kjer se zlivajo kulture in kjer se le-te soočajo s človeškimi dramami, porojenimi iz druge svetovne vojne. Ciril Zlobec ima partizansko preteklost; bil je aktivni član osvobodilne fronte, kar je tudi odločilno vplivalo na njegovo kulturno orientacijo. Na to dejstvo opozarja tudi Št. Augustin Doinaş, ko poudarja pomen »eksistencialne dediščine« v »besedni avanturi«, estetski prečiščenosti novejših Zlobčevih ustvarjalnosti po prejšnji veliko močnejši stihijnosti. Debitiral je leta 1953 v zbirki *Pesmi*

štirih skupaj s Kovičem, Menartom in Pavčkom, ko je njegova pesem stala pod znamenjem močnega zapisovanja, nato pa je šla skozi destilacijo, ki ne zavrača stika z živo dinamiko resničnosti. Konkretno življenje je tudi zdaj temelj, na katerem gradi svojo linearno refleksijo. Njegova včasih razorožujoče preprosta govorica zgošča izkušnjo mišljenja, ki odstranjuje dramo hromečega dvoma. Ne da bi bila to poezija čustvenega zanosa, je Zlobčeva lirika izrazito vzpodbujajoča. Simbol plodnosti mu je vinska trta, ki s svojim sokom prenika skozi »našo dolgo zimo«. Lahno pripovedno čustvovanje privlači bralca, da raziskuje pomene drobnih dejstev ali vsakdanjih podob. A pisanje je odločno, saj piše avtor, ki ve, da je eden izmed temeljev življenja zajet v njegovi preprostosti. Naravno in plaho zdaj ta pesnik poje v zrelosti, ki stremlje k modrosti, vzvišeno in telesno ljubezen kot o resnični izpolnitvi svojega jaza. Odsotnost grozljivih videnj, blodnih obsedenosti je v Zlobčevi poeziji znamenje pravice do svobodne izbire mučnih vprašanj, ta pa izhajajo od drobnih »tekočih problemov«, ki jih poudarja v vprašanjih s pomenom onkraj vsake retorike. Štefan Augustin Doinaş in Petre Ȇrdu sta znala dati čisti zven temu nesofističnemu glasu.

Grigore Arbore

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Trojna številka sarajevskega časopisa *Lica* prinaša tematski blok o mladi jugoslovanski književnosti. V njem so zapisi o literaturi mlajših piscev v posameznih republikah, Srbija pa je predstavljena samo z vojvodinsko književnostjo mladih. O slovenski lahko preberemo dva prispevka. O mladi slovenski poeziji piše Jaša Zlobec, Andrej Blat-

nik pa o utripu slovenske mlajše proze in kritike.

*

Dve pesmi Nika Grafenauerja, *Kamen* in *Živeti*, najdemo v prevodu Špira Matijeviča v majski številki *Letopisa* Matice srpske. Novejše številke še niso poslali. Sicer pa lahko v njej zasledimo še črtico *Noči*, ki jo je napisal Vladimir Pištalo, Boro Drašković pa je začel v obliki eseja objavljati dnevniški po-

topis: prva dela imata naslov *Zima: Kitajski veliki zid* in *Poletje: Karibsko morje*.

*

V drugi številki smederevske revije Smederevo so Alojzu Ihanu objavili štirinajst pesmi, ki jih je prevedel Milosav Slavko Pešić, objavljena pa je tudi kratka notica o tem mladem slovenskem pesniku. O srečanjih Smederevčanov s slovensko umetnostjo izvemo iz kulturnega koledarja: pri njih je razstavljal akvarele Tomaž Gostinčar, beograjsko Gledališče na Terazijah pa jim je odigralo Partljičevo komedijo *Moj ata socialistični kulak*.

*

V dvojni številki časopisa Stig (58 do 59), ki že sedemnajsto leto izhaja v kraju Malo Crniče v pokrajini Stig, to je jugovzhodno od Požarevca proti Homolju v Srbiji, lahko preberemo pesnitev Iva Svetina *Vas mirabile*, ki jo je prevedel Milosav Slavko Pešić. Tudi pogovor, ki ga je imela Ana Dudaš z Desanko Maksimovićevo o poslanstvu ženske — umetniške ustvarjalke, dokazuje, da Stig ni zgolj podeželsko glasilo. Jara Ribnikar je prispevala prozni utrinek z Baltika z naslovom *Salaspils*, ki je nastal leta 1978.

*

Dvojna številka skopske Sovremenosti (3—4) prinaša nekaj prispevkov o makedonskem pisatelju, slovstvenem zgodovinarju in esejistu Dimitru Mitrevu. Dr. Mirodrag Drugovac objavlja prispevek z znanstvenega posvetovanja o življenju in delu tega makedonskega akademika; posvetovanje je skopska filozofska fakulteta priredila letos ob desetletnici njegove smrti. Drugovac piše o kritiki akcijskih vrednot pri Dimitru Mitrevu in se zlasti ustavlja ob razčlenjanju tega metodološkega pojma. Ga-

ne Todorovski piše o Dimitru Mitrevu kot sestavljalcu cvetnikov. Atanas Vangelov komentira razmerje Dimitra Mitreva do modernizma. O dveh neuresničenih zamislih Dimitra Mitreva piše Aleksandar Aleksiev. Mitrev je namreč imel v načrtu knjigo o razvojnih usmeritvah makedonske drame in gledališča. Poleg tega je hotel ustanoviti tednik za kulturna in družbena vprašanja, uredništvo pa nameraval zaupati tudi nekaterim svojim najhujšim nazorskim nasprotnikom.

■

Svetlana Kamdžijaš piše v četrti številki skopskih Razgledov o dramaturškem postopku v drami Divje meso, ki jo je napisal Goran Stefanovski. Miloš Lindro je napisal psiholingvistični esej o obrazcu z oslavljenim pomenom. *Norišnica kot sredstvo totalitarizma* pa je naslov ocene, ki jo je Mišel Pavlovski napisal ob premieri Jančarjevega *Velikega briljantnega valčka* v režiji Branka Stavreva. Dramo igrajo v Makedonskem narodnem gledališču v Skopju. Med drugim je zapisal: »Morda zveni čudno, toda ponuja se nekakšno vzporejanje, oddaljena primerjava, med Jančarjevim Valčkom in Tetoviranimi dušami, ki jih je napisal Goran Stefanovski. Medtem ko je pri Stefanovskem Strezova norost odsev njegove bolečine, samoobrambno sredstvo, ki ga varuje pred okolico, pred družbo, je pri Jančarju to prisotno v vsej svoji veličini, z vsem svojim zastrašujočim pritiskom, ki ga izvaja nad ljudmi, pri tem pa se pojavlja kot vrhovni razsodnik (in izvršitelj) v razločevanju med pravičnimi in nepravičnimi,« piše med drugim Mišel Pavlovski.

*

V Benetkah je izšla okusno opremljena prva številka revije *Mittleuropa*. Natisnjena je v italijanščini in nemščini, morala pa bi iziti še v slovenščini in

srbohrvaščini, pa iz razlogov, ki niso najbrž samo denarni, ni. Časopis je namreč namenjen bralcem v Sloveniji, na Hrvaškem, v italijanskih deželah Furlanija-Juljska krajina in Veneto, v avstrijskih zveznih deželah Koroška, Štajerska, Linz in Salzburg, ter v zahodnonemški zvezni deželi Bavarska. Že v prvi številki med sestavki uglednih sodelavcev zasledimo tudi prispevka spod peresa slovenskih piscev. Prvi je natisnjen v obliki pogovora. Mitja Ribičič odgovarja v prispevku z naslovom *Šest let po Titu* o položaju v Jugoslaviji danes, o njenem razvoju v bližnji prihodnosti, o odnosih z Italijo in drugem. Z naslovom *Kulturna krajina in predsodki* piše Ciril Zlobec o smislu zlasti kulturnega druženja na območju, ki ga imenujemo Alpe-Jadran, o upanjih in nezaupanjih, ki jih zbuja takšno sodelovanje, in o značilnostih tega skupnega prostora, ki jih moramo vsaj upoštevati, če hočemo polno zaživeti v njem. Giuseppe Marinig piše v sestavku z naslovom *Deset let majhnih korakov* o nekaterih premikih v dosedanjem uresničevanju osimskih sporazumov.

*

Tinjski Dialog je svojo 21. številko razširil v četverno. Pretežni del zajemajo obvestila o predavanjih, tečajih in drugih prireditvah, ki potekajo pod okriljem tamkajšnjega Katoliškega doma prosvete do septembra. Med drugim objavljajo tudi tedenski tečaj z naslovom Slovenske počitnice. Predviden je zlasti za nemško govoreče Korošce in obsega pouk slovenščine, to je od preproste konverzacije do prebiranja slovenskih časnikov, pogovor za okroglimi mizami, prepevanja slovenskih ljudskih in nabožnih pesmi, ogledov filmov ipd. Srečanje je predvideno za srednješolsko in visokošolsko mladino, zato bodo slovenski organizatorji poskrbeli tudi za družabne prireditve in kopanje. Pouk slovenskega jezika na

tako neprisiljen način ima v počitniškem času toliko večji pomen, saj, kakor v uredniškem zaznamku poroča Jože Kopeinig, pričakujejo skupine mladih iz vseh delov Avstrije in tudi iz Nemčije. Jože Kopeinig pa je v tej številki prispeval še razmišljanja o veri in kulturi, ki sta bili v zgodovini tesno povezani.

*

Peta številka bratislavskega literarnega glasila Slovenské pohl'ady prinaša prispevek Štefana Druga z naslovom »... veliko skrbi imam z urejevanjem Pohl'adov...«, kar je odlomek iz pisma Andreja Mráza, literarnega kritika, Jozefu Nižnanskemu, pisatelju zgodovinskih romanov. Štefan Drug namreč komentira korespondenco med tema književnikoma, ki je nastajala v tridesetih letih. Za nas je pomembna toliko, ker iz nje zvemo, kako so se tedaj na Slovaškem pripravljali na objavo prevodov iz srbske in hrvaške poezije v tem časopisu. Ob petdesetletnici prvega kongresa slovaških književnikov je krajši prispevek napisal Daniel Okáli, spomin na ta kongres pa je prispeval tudi Josef Rybák.

*

Časopis Monato, ki izhaja v esperantu v belgijskem Antwerpnu, objavlja v peti številki med drugim prevod članka Cirila Zlobca, ki je izšel lani v Delu z naslovom *Smo Slovenci kulturno zao stal narod?* in ki je bil sestavni del Zlobčevega prispevka na lanskem budimpeštanskem kulturnem Forumu. Gottfried Hofstätter v članku o Jugoslaviji komentira znane peripetije z Jovanko Brozovo. O evropskem federalizmu na podlagi švicarskega zgleda razmišlja Claude Gacond.

*

Iz Ingleburna v avstralskem Novem Južnem Walesu smo dobili prvo števil-

ko trimesečnika Svobodni razgovori. Časopis ponatiskuje tudi marsikaj, kar se v kulturi dogaja pri nas. Tako na primer objavlja dve pesmi Ervina Fritza, govor Matjaža Kmecla na slovesnosti ob podelitvi Prešernovih nagrad, polemični zapis Janeza Menarta proti vsiljevanju Miodraga Bulatovića, polemično pisanje matičnega tiska o ustvarjanju jugoslovanščine, o odgovornosti za slovensko knjigo in še o nekaterih prireditvah v zadnjih mesecih. Ta dvojezični avstralski časopis pa je predvsem poln literarnih prispevkov naših izseljencev. Književnik Bert Pribac na primer objavlja dve svoji pesmi, Ivan Žigon v sestavku *O Slovencih in slovenščini* izvirno razlaga izvor vrste slovenskih imen, Jože Žohar pa v članku *Kdo smo, kakšni smo*, razčlenjuje in komentira nekatere demografske podatke o naših avstralskih izseljencih glede na razmah kulturnega življenja.

*

Dodamo lahko še kratek pregled vsebine 2. številke Svobodnih razgovorov, ki smo jo dobili prav te dni. Tudi v tej številki je kopica prispevkov, ponatisnjenih iz slovenskih glasil. Naše avstralske rojake, kakor lahko vidimo iz izbora, zanima predvsem slovenska misel naj si bo v kulturnem ali v narodnem pogledu. Tako so izbrali prispevek dr. Matjaža Kmecla o slovenski prihodnosti in kulturi, deset pomisli o skupem slovenskem kulturnem prostoru Marjana Tavčarja, sestavek dr. Borisa Paternuja o temeljnih pomenih slovenske reformacije in še nekaj krajših prispevkov iz naših časopisov. Sicer pa od domačih prispevkov Ivan Žigon nadaljuje s sintezo rezultatov treh raziskav o nastanku slovenščine, Miran Mihelič piše o tem, kako nas asimilirajo in kako se asimiliramo, v reviji pa je še vrsta leposlovnih prispevkov, med njimi Bert Pribac tokrat sodeluje s poezijo v angleškem jeziku.

A. A.